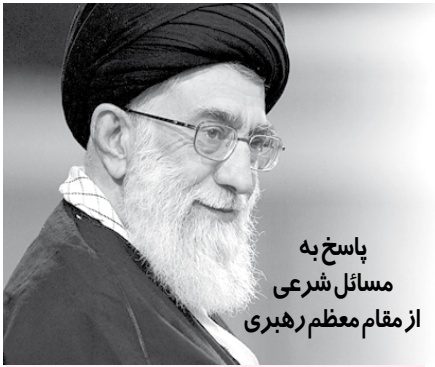

حج و منافع آن

از: ا.ح.دزی

پاسخ به
مسائل شرعی
از مقام معظم رهبری

آنان دارد، هر چند گاهی ممکن است این اسرار و منافع بروز و ظهور نداشته باشد و به ظاهر علت آن برای ما روشن نباشد. حج نیز از آن دسته از عباداتی است که برکات ظاهری و باطنی فراوانی دارد که با توجه به آنکه در روزهایی به سر می‌بریم که زائران عزیزمان عازم بیت... الحرام هستند به برخی از این منافع و اسرار اشاره می‌کنیم:

حج از عبادتهایی است که جایگاه ویژه‌ای در اسلام عزیز دارد و برای آن فضایل فراوانی ذکر شده است، به گونه‌ای که در برخی روایات یکی از ارکان اسلام و حتی با فضیلت تر از عباداتی همچون نماز و روزه دانسته شده است. بر طبق روایت وارد هر عبادت و عملی که خداوند بر مومنان واجب و یا مومنان را به انجام آن ترغیب و تشویق می‌کند، اسرار و منافع برای

منافع اخلاقی و عبادی

مهمترین فلسفه حج، بعد اخلاقی و عرفانی آن است که خداوند بنده‌اش را به سوی خود فرا می‌خواند تا او را از هر گونه آلودگی‌های دنیوی و هواهای نفسانی پاک کرده و به معنویت و نور عرفان وارد کند. از همین رو خداوند در قرآن کریم می‌فرماید "پس به سوی خدا حرکت کنید که من از سوی او برای شما بیم دهنده‌ای آشکارم." از امام صادق (ع) سوال شد مقصود از حرکت به سوی خدا در این آیه چیست؟ امام در پاسخ فرمودند: مراد رفتن به حج است و بدانید حج قصد و عزم به سوی خداست و حرکت از دنیا و خارج شدن از گناه و رفتن به سوی نور و پاکی‌ها "یکی دیگر از روایاتی که به روشنی فلسفه عرفانی اخلاقی حج را بیان می‌کند، توصیه امام زین العابدین (ع) به شبلی یکی از بزرگان صوفیه است آن حضرت خطاب به او فرمودند "به درستی چرا باید حاجی‌ها لباسهای دوخته را از تن خارج کنند و دو قطعه لباس سفید بپوشند؟ چرا باید در مدت احرام از برخی از امور اجتناب کنند و یا به دور کعبه هفت مرتبه طواف کنند؟ برخی گمان می‌کنند همین که اعمال حج را انجام داده‌اند به درگاه خداوند نزدیک خواهند شد. به درستی که سخت در اشتباه هستند. چرا که حج را ظاهر و باطنی است ظاهر آن احرام و طواف و قربانی کردن و تراشیدن سر و سایر اعمال است و باطن و راز اصلی عظمت حج دور شدن از دنیا و مادیات و توجه به خدا و قیامت است." از حدیث فوق می‌توان نتیجه گرفت که حج پاک شدن از گناه و رفتن به سوی حق است و کسی که آهنگ حج می‌کند باید به دنبال کسب این هدف باشد.

منافع سیاسی و اجتماعی

حج علاوه بر داشتن جنبه‌های عبادی و عرفانی، ابعاد سیاسی و اجتماعی نیز دارد. در حقیقت بیان این نکته ضروری است که روح اخلاقی عرفانی حج با بعد سیاسی و اجتماعی آن عجین است و هرگز از یکدیگر جدا نمی‌شوند. یکی از مسائل بسیار مهمی که در این مراسم بزرگ مورد توجه قرار می‌گیرد، اعلام انزجار و برائت از کفار و دشمنان اسلام است چرا که بیشتر مشکلات همه مسلمانان از توطئه‌های کفار و تسلط آنان بر منافع

و منابع مسلمانان است. در روایتی از امیرالمومنین (ع) نقل است که در مورد فلسفه سیاسی اجتماعی حج فرمودند "در بسیاری از بلاد اسلامی برادران مسلمان ما تحت سلطه کفار و مشرکان هستند و از این رو تحت فشار هستند. پس دیگر مسلمانان باید در اجتماع حج با اعلام برائت از کفار با آنان همراهی کنند." همچنین در قرآن کریم خداوند حضرت ابراهیم (ع) و دیگر پیروان آن حضرت را اسوه تمام مومنان در ابراز انزجار از مشرکان معرفی کرده و می‌فرماید "برای شما در زندگی ابراهیم و کسانی که با او بودند، سرمشق خوبی وجود داشت در آن هنگام که به قوم مشرک خود گفتند: ما از شما و آنچه غیر از خدا می‌پرستید، بیزاریم و نسبت به شما کافریم. میان ما و شما عداوت و دشمنی همیشگی آشکار شده است تا زمانی که به خدای یگانه ایمان بیاورید" از همین رو خداوند متعال با نزول آیات آغازین سوره توبه فرمان برائت از مشرکان و کافران را صادر کرد. "و این اعلامی است از ناحیه خداوند و پیامبرش به عموم مردم در روز حج اکبر که خدا و پیامبرش از همه مشرکان بیزارند با این حال اگر توبه کنند به نفع شماست و اگر سرپیچی کنند بدانند نمی‌توانند خدا را ناتوان سازند و کسانی را که کافر شدند به عذابی دردناک بشارت ده."

منافع اقتصادی

یکی دیگر از منافع بزرگی که حج برای حاجیان و دیگر مسلمانان جهان دارد، منافع اقتصادی آن است. مسلمانان و حاجیان اگر بر نامه‌ریزی صحیح و مطلوبی در این زمینه داشته باشند می‌توانند علاوه بر استفاده از منافع عبادی، سیاسی و اجتماعی حج، به منافع اقتصادی نیز دست پیدا کنند. آنچنان که خداوند در قرآن کریم می‌فرماید "گاهی بر شما نیست که از فضل پروردگارتان در ایام حج طلب نمایید." البته باید توجه کرد در شرایطی که تولیدات ملی ما احتیاج هر چه بیشتر به حمایت‌های مسئولین و مردم دارد خرید کالاهای مشابه که در بازارهای کشورمان یافت می‌شوند. خرید آن با عنوان سوغات از کشورهای دیگر آسیب‌های فراوانی به اقتصاد جامعه خواهد زد و زنجیره تولیدات ملی از تولیدکننده تا مصرف‌کننده را از هم خواهد گسست.

پرسش‌های زندگی

سؤال: ۱- حج تمتع (واجب) با چه شرایطی و بر چه کسانی واجب می‌شود؟
پاسخ: بر کسانی واجب می‌شود که شروط زیر را دارا باشند ۱- بالغ باشند ۲- عاقل و آزاد باشند ۳- به واسطه رفتن به حج مجبور نشود که کار حرامی که اهمیتش در شرع بیش از حج است انجام دهد یا عمل واجبی را که مهمتر از حج است ترک کند ۴- مستطیع باشد

سؤال: ۲- منظور از مستطیع بودن برای رفتن به حج چیست؟

پاسخ: مستطیع بودن عبارت است از ۱- توشه راه و چیزهایی را که بر حسب حالش در سفر به آن نیاز دارد مانند مرکب یا مالی که در سفر به آن احتیاج داشته باشد به قدر کافی کسب کند ۲- سلامتی جسمی و بدنی به قدری که بتواند اعمال حج را به جا آورد ۳- در راه مانعی برای رفتن نباشد و اگر راه بسته باشد یا انسان بترسد که در راه جان او از بین می‌رود حج بر او واجب نیست ولی اگر از راه دیگری بتواند راه برود اگر چه دور تر باشد و خیلی غیر متعارف نباشد باید از آن راه رود ۴- مخارج کسانی را که خرجی آنها بر او لازم است مانند زن و بچه، داشته باشد ۵- بعد از برگشت کسب یا کار دیگری برای معاش خود داشته باشد که مجبور نشود به زحمت زندگی کند.

کوتاه سخن آنکه حج از عباداتی است که از جهاتی نسبت به دیگر عبادات حساس تر است و برای شیطان جولانگاه بیشتری در آن وجود دارد. از این رو زائرانی که توفیق حضور به بیت‌الله الحرام را دارند باید بسیار مواظب باشند که تنها برای کسب رضای الهی حج را به جا آورند و هیچ کس و هیچ چیز را در آن شرکت ندهند. آنچنان که امام صادق (ع) فرمودند: "حج بر دو نوع است، حجتی برای خدا و حجتی برای مردم. پس کسی که برای رضای خدا حج به جا آورد پاداشش با خداست و کسی که برای مردم حج به جا آورد پاداشش بر عهده مردم است."